27 Σεπτεμβρίου 2014

Ματιές στην αρχιτεκτονική και τα σύμβολα του Γαλατά

/ Επιστήμες, Τέχνες & Πολιτισμός

Οι προσόψεις των κτιρίων τόνιζουν με την αρχιτεκτονική τους...

Υπάρχουν συνοικίες στην Πόλη που, μέσα από την παρατήρηση των κτιρίων τους, μας επιτρέπουν να διαπιστώσουμε τον ρόλο που διαδραμάτισαν στην Πόλη των περασμένων αιώνων. Μια τέτοια συνοικία είναι και αυτή του ιστορικού Γαλατά και οι συχνοί μου περίπατοι εκεί με ώθησαν σε μία ακόμη ανάρτηση με αρχιτεκτονικές αναφορές που όμως συνοδεύονται από πτυχές συμβολισμών, κρυφών και μή.
Το Karaköy παραμένει στις μέρες μας ακόμα υποβαθμισμένο, καίτοι στο μέλλον η εικόνα του θα μεταβληθεί σφόδρα προς το καλύτερο, λαμβάνοντας ίσως μερική από την αίγλη του παρελθόντος.

Το Κάρακιόι του παρελθόντος συναντά το τωρινό της εγκατάλειψης και της κακαισθησίας

Από τα μέσα του προπερασμένου αιώνα η Πόλη λειτούργησε ως μητρόπολη του εκσυγχρονισμού σε πάρα πολλά πεδία. Μερικά από αυτά ήταν το εμπορικό και χρηματοπιστωτικό σύστημα και η καρδιά τους χτυπούσε εδώ στον Γαλατά. Όλα αυτά αποτυπώθηκαν αρχιτεκτονικά στα κτίρια που κατασκευάστηκαν εκείνη την περίοδο και που σίγουρα οι περισσότεροι περαστικοί αγνοούν στο σύντομο πέρασμα τους από τα σοκάκια που οδηγούν είτε προς το Μπέιογλου είτε προς την γέφυρα και την ιστορική χερσόνησο.

Το κυρήκειο του Ερμή ως επίκρανο. Σύμβολο του εμπορίου αλλά και έλλειψης διχόνοιας σε μια άλλοτε

Το κυρήκειο του Ερμή ως επίκρανο. Σύμβολο του εμπορίου αλλά και έλλειψης διχόνοιας σε μια άλλοτε πολυεθνική Πόλη

Όταν ο καπιταλισμός άρχισε να ανθίζει στην Πόλη, η πλειοψηφία των μουσουλμάνων δεν μπόρεσε να ακουλουθήσει αυτές τις εξελίξεις. Είτε λόγω της προσκολλήσεως στην παράδοσή τους, είτε στην απορρόφηση των επιβολών του Ισλάμ, δεν εκπαιδεύονταν στις σύγχρονες εμπορικές και τραπεζικές τεχνικές, αφήνοντας στους ξένους το πεδίο δράσης. Εκτιμάται πως μόνο 3% των τραπεζιτών ήταν μουσουλμάνοι.

Διάκοσμος τράπεζας με κορινθιακούς κίονες, πανέμορφους γείσους και ανάγλυφες κορνίζες.

Από το χρηματοπιστωτικό παιχνίδι δεν έλειψαν οι Έλληνες και δίπλα στους αλλόεθνους τραπεζίτες, άντρες όπως οι Μαυρογορδάτος, Μπαλτατζής, Ράλλης και φυσικά ο Ζαρίφης διέπρεψαν στον τομέα αυτό. Μάλιστα οι τρείς τελευταίοι σε συνεργασία με τον εβραίο Camondo, τον αποκαλούμενο Ρότσιλντ της Ανατολίας, ίδρυσαν το 1864 μία από τις ισχυρότερες τράπεζες, την Societe Generalle de l’Empire Ottoman.

Όμορφα φουρούσια με ρόδακες διακοσμούν την πλειονότητα των κτιρίων στα ξεχασμένα σοκάκια

Όμορφα φουρούσια με ρόδακες διακοσμούν την πλειονότητα των κτιρίων στα ξεχασμένα

σοκάκια

Τα ιδιωτικά αυτά ιδρύματα εκμεταλλεύτηκαν την εξάρτηση δανεισμού της οθωμανικής κυβέρνησης και λαμβάνοντας χρήματα από την Ευρώπη με τόκο 3% – 4%, τα δάνειζαν στην κυβέρνηση με 12% -18%.
Από την στιγμή που η αυτοκρατορία είχε για πολλές δεκαετίες τόσο μεγάλες ανάγκες εξωτερικού δανεισμού και με τέτοιους όρους, ουσιαστικά είχε χρεωκοπήσει. Και η οικονομική χρεωκοπία και υποτέλεια πάντα συνοδεύεται από τρομερές επιπτώσεις που ξεφεύγουν από τα οικονομικά μεγέθη, αγγίζοντας θεσμικές, πολιτισμικές, ιδεολογικές και άλλες πτυχές, ενώ φτάνουν εώς και εδαφικές αποσπάσεις. Παρ’ότι έχουν περάσει σχεδόν 2 αιώνες, όλα αυτά αποτελούν ένα αρκετά καλό και επίκαιρο μάθημα για όσους επιθυμούν ιστορικά διδάγματα.

Κορνίζα με συνοδεία φύλλων ακάνθου και μαιάνδρου

Διάκοσμος με πολλές λεπτομέριες

Τα κτίρια των τραπεζών ήταν χτισμένα με διαφορετικούς τρόπους που αντικατόπτριζαν τον πολυεθνικό χαρακτήρα του Γαλατά αλλά και θέλοντας να τονίσουν την νέα εποχή που έδειχνε να “ξημερώνει” στην Πόλη και που δεν θα ήταν οθωμανική ή ισλαμική. Γι’αυτό και οι προσόψεις των κτιρίων έχουν έναν αναγεννησιακό και νεοκλασσικό ρυθμό ενώ οι πίσω όψεις οθωμανικά στοιχεία.

Οι προσόψεις των κτιρίων τόνιζουν με την αρχιτεκτονική τους...

την νέα εποχή...

..και την επικράτηση

Οι πίσω όψεις λιτές με χαρακτηριστικά όψιμης οθωμανικής αρχιτεκτονικής

Επιγραφή με γλώσσα της εποχής που κατάφερε να επιζήσει ως τις μέρες μας.

Η ολοένα και καλύτερη παρατήρηση των διαφόρων διακοσμήσεων άρχιζε να δημιουργεί παρομοιώσεις στην σκέψη μου, ταξιδεύοντάς την στα χρόνια του Βυζαντίου. Οι επιρροές του δεν έπαψαν να συνοδεύουν τις πτυχές της ζωής μας ποτέ.

Σε κτίσμα στα τέλη του 19ου αιώνα και με επιρροή απευθείας από το Βυζάντιο, θα μπορούσε κάλλιστα να περιγραφεί ως κιονόκρανο με λεβητοειδή ανάγλυφο διάκοσμο

Διάσκοσμος που μου θύμισε τις ορθομαρμαρώσεις σε βυζαντινούς ναούς. Εδώ με συνοδεία κιόνων.

Συνεχίζοντας την περιπλάνηση και παρατήρηση σε όλο και πιο απομακρυσμένα σοκάκια, ο αρχιτεκτονικός διάκοσμος λιγόστευε και την θέση του έπαιρναν σύμβολα θρησκειών, αιρέσεων και οργανώσεων, δείχνοντάς μου ότι το Καράκιοι θα συνεχίζει να απασχολεί τις περιηγήσεις μου για αρκετό καιρό ακόμα.

Συναγωγή σε ένα από τα σοκάκια του ιστορικού Γαλατά

Σύμβολα σε σχεδόν κάθε τοίχο κτιρίου

Κάτι σαν ήλιος ή λουλούδι

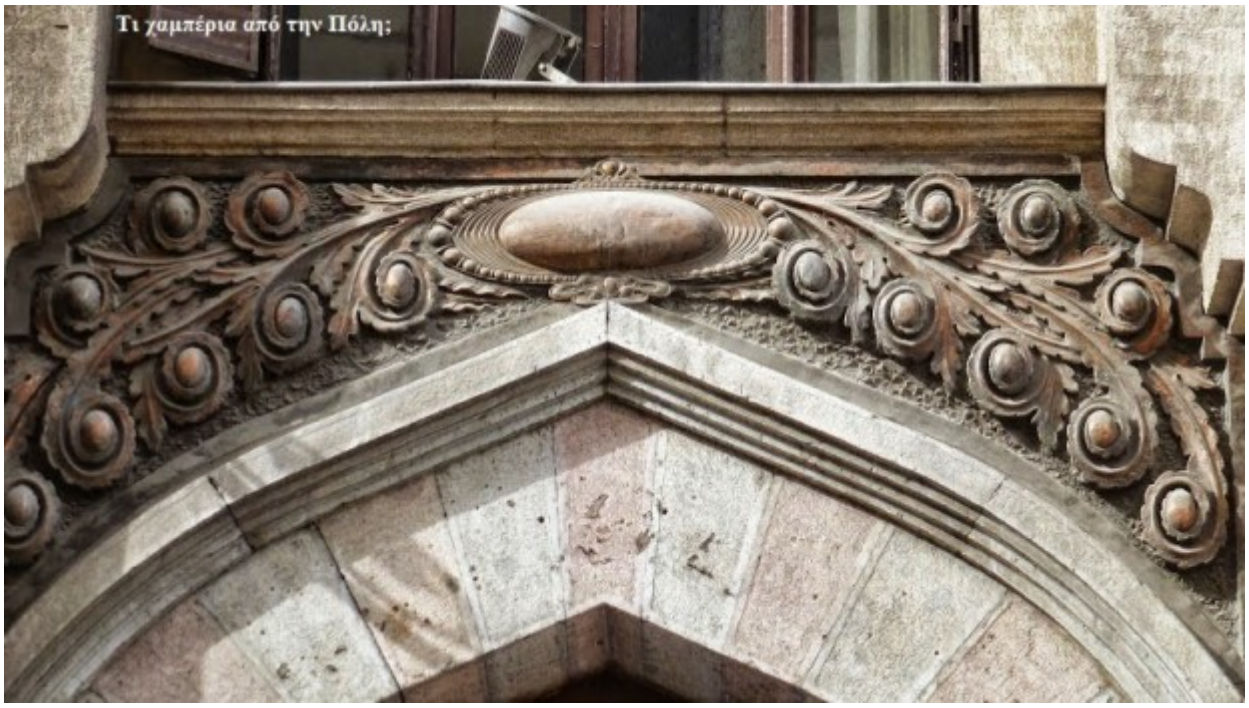
Λέοντας σε γείσο

Παρατηρώντας κάθε εκατοστό, οι Σταυροί όλο και πυκνώνουν

Διάκοσμος με φτερά παγωνιού. Σύμβολο πολλών θρησκειών και με πολλαπλούς συμβολισμούς

Το διαφορετικό καθεστώς που επικρατούσε εκείνη την εποχή στο Karaköy, ο

πολεθνικός χαρακτήρας και η παρουσία τόσων Ευρωπαίων αλλά και ο κύριος όγκος του εμπορίου και των τραπεζών τροφοδότησαν σίγουρα την εγκατάσταση αρκετών τεκτονικών στοών στην περιοχή.

Σύμβολο με τεκτονικά χαρακτηριστικά σε ένα ξεχασμένο σοκάκι

Η παρουσία μασονικών στοιχείων φυσικά δεν λείπει και από τα τραπεζικά ιδρύματα, με αποκορύφωμα το κατάστημα της τράπεζας Ziraat, οι προσόψεις της οποίας είναι καλυμμένες με μασονικά σύμβολα.

Το άγαλμα του μασώνου Mithat Paşa με το σφυρί στο χέρι στην νότια πρόσοψη της τράπεζας ενώ ένα επίπεδο πιο κάτω υπάρχει το άγαλμα μια γυναίκας, πάλι με τεκτονικά εργαλεία στο χέρι και περιτριγυρισμένη από παιδιά. Το άγαλμα της dul kadın, δηλαδή της χήρας και γύρω της τα ορφανά, συμβόλιζει την αλληλοστήριξη των μασόνων, τόσο σφόδρα όσο και η στήριξη στις χήρες με ορφανά παιδιά.

Dul kadın ως σύμβολο του τεκτονισμού

Μασονικά σύμβολα στον Γαλατά που ελάχιστοι παρατηρούν

Το αρχιτεκτονικό κλίμα άρχισε να “βαραίνει” ακόμα περισσότερο αφού πιο πάνω υπάρχει ένας διάκοσμος που απεικονίζει έναν αετό με απλωμένα φτερά και περιτριγυρισμένο από φίδια να κάθεται στην γη η οποία στο ύψος του Ισημερινού φέρει 7 αστέρια. Παραδίπλα υπάρχει ακόμα ένας αετός που στέκει επιβλητικός και έτοιμος για επίθεση.

Άφησα πίσω μου τα φίδια, τους γύπες και τους συμβολισμούς τους και επέστρεψα πάλι στα καθημερινά σοκάκια, παρατηρώντας εκ νέου τους διάκοσμους και ρίχνοντας το βάρος της σκέψης μου στις κοινωνιολογικές και πολιτισμικές ανάγκες που ώθησαν τους ανθρώπους να υιοθετήσουν όλες αυτές τις καλλιτεχνικές εκφράσεις στην αρχιτεκτονική τους.

Ενα αρχιτεκτονικό παρελθόν όλο καλαισθησία

Κρυφή πόρτα με διάκοσμο στον γεισίποδα

Παρατηρώντας τον τρόπο που είναι κατασκευασμένα τα φουρούσια, οι ρόδακες, οι άκανθοι, τα επίκρανα, οι γείσοι και οι γεισίποδες, κατάλαβα πως όλα αυτά δεν οφείλονται απλά σε μια μόδα ή έναν φτηνό μιμητισμό, Όπως τόσα πολλά άλλα πράγματα, έτσι και η αρχιτεκτονική εκδηλώνεται με τέτοιους τρόπους που δηλώνει, εκφράζει τις ανάγκες και τις προτεραιότητές μας. Φαίνεται οτι τους προηγούμενους αιώνες η έκφραση και η εκδήλωση των αναγκών και ιδιαιτεροτήτων ήταν περισσότερο στο προσκήνιο και σαφώς οι προτεραιότητες ήταν διαφορετικές από αυτές των ημερών μας. Καθ’οδόν για το σπίτι η όψη της σύγχρονης Πόλης έμοιαζε να επιβεβαιώνει τις σκέψεις μου.

Είσοδος πόρτας από άλλες εποχές

Πηγή: tixamperiaapothnpolh2.blogspot.gr